

Нисмо све кредите потрошили

Највећи део средстава повучених у мандату нове владе – 1,5 милијарди евра на крају марта 2013. још се налази на рачунима државе

Србија се све више задужује. Најновија позајмица у низу је руски кредит за буџет „тежак“ 500 милиона долара. Како ће ове паре бити потрошене? Да ли ћемо и њих „појести“, односно потрошити за плате и пензије или ћемо неки капитални пројекат оставити следећим генерацијама?

У Министарству финансија кажу да се ново задуживање, направљено за мандата нове владе, односило првенствено на финансирање враћања старих дугова, доспелих камата и финансирање примарног буџетског дефицита.

– Део новог задуживања, који представља директну обавезу државе, односио се на пројектне зајмове од којих највећи део иде за капитална улагања. Обим тих задуживања од августа 2012. године износио је 235 милиона евра. Такође, један део задуживања односио се на гарантоване обавезе и то тако што су од августа 2012. године јавна предузећа „повукла“ 415 милиона евра за која су добила гаранције Републике. Преко зајмова намењених малим и средњим предузећима путем кредитних линија KfW (Немачка развојна банка) и Европске инвестиционе банке повучено је 100 милиона евра – објашњавају у ресорном министарству. Највећи део новца из задуживања у овом периоду – тачније 1,5 милијарди евра на крају марта 2013. године – још се налази на девизним рачунима државе.

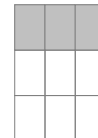
У Министарству финансија кажу да је од прошлог лета нето повећање јавног дуга износило 3,55 милијарде евра.

– Јавни дуг Србије 31. јула 2012. године износио је 15,84 милијарди евра обрачунато по девизном курсу на тај дан. Дуг обухвата све директне и све гарантоване обавезе Србије. Последњег дана марта 2013. године, јавни дуг је износио 19,39 милијарди евра обрачунато по девизном курсу на тај дан – наводе у Министарству.

Економисти кажу да, у случају када

је кредит одобрен за буџет или када се емитују државни дужнички папири, на тим парама не пише на шта ће их држава потрошити, већ да то тренутно зависи од потреба буџета.

Милојко Арсић, професор Економског факултета у Београду напомиње да није тачан утисак створен у јавности да све што се задужимо потрошимо на текуће обавезе – већином плате и пензије. Он каже да се из износа инвестиција према бруто домаћем производу (БДП) и буџетског дефицита такође према БДП-у види колико тро-

JAVNI DUG SRBIJE

31. 12. 2011.
14,7 милијарди евра
48,7% БДП

31. 12. 2012.
17,6 милијарди евра
61,5% БДП

31. 3. 2013.
19,39 милијарди евра
57,7% БДП

шимо на текућу потрошњу, а колико на капиталне инвестиције.

– Уобичајено је да се око 3,5 одсто БДП-а троши на инвестиције. Уколико буџетски дефицит ове године буде између 4,5 и пет одсто то би значило да је једна трећина прираста задуживања буџета потрошена на текућу потрошњу, а две трећине на инвестиције. Тај однос није тако добар, међутим крајњи циљ је да задуживање за потрошњу буде мање од оног за инвестиције – објашњава Арсић.

Поређења ради, прошле године је тај однос био лошији. Дефицит је износио 6,7 одсто што значи да је његова половина утрошена на текућу потрошњу, а само половина на инвестиције.

– Златно фискално правило је да задуживање државе буде мање од процента БДП-а који се улаже у капиталне инвестиције или једнако инвестицијама. На пример, уколико се годишње улаже 3,5 одсто БДП-а у инвестиције пожељно би било да бу-

џетски дефицит буде два одсто. То би значило да држава има и сопствених прихода од пореза да њима гради велике инфраструктурне пројекте. То је као кад предузеће инвестира – да ли то чини само од кредита или делом и из властитих средства. Слично је и када купујете стан. Свако тежи да плати што већи део учешћа за кредит како би му рата после била мања – каже овај стручњак.

Из износа задуживања и инвестиција види се и колику имовину смо оставили будућим генерацијама.

– Уколико смо се, на пример, задужили 100 милиона евра и за исти износ створили нову вредност то значи да смо будућим генерацијама оставили имовину вредну 100 милиона евра. Али, уколико смо се задужили 100, а створили имовину вредну 60 милиона евра значи да смо им оставили дугове веће од имовине – каже Арсић.

Он каже и да се из последњих фискалних података види и да је Министарство финансија направило и значајне, чак полугодишње резерве, за финансирање државе што Арсић објашњава потенцијалним изборима.

Иван Николић, сарадник Економског института каже да се по томе што, за сада, доступни подаци о извршењу буџета за прва два месеца ове године показују да су за капиталне издатке утрошени минимални износи не може закључити да се на том пољу ништа не ради.

– Расходи за капиталне издатке нису уравнотежени по месецима. Обично се послови одраде, а у буџету искажу и исплате у новембру и децембру. Тешко је, готово немогуће, у буџету пратити прилив од задужења и то да ли те паре иду на потрошњу или инвестиције. То је могуће само код неких наменских кредита и пројектног задуживања – сматра Николић.

Јована Рабреновић